

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขนส่งทางรางหรือทางรถไฟนั้นได้เกิดขึ้นมานานแล้วโดยที่การขนส่งทางรางเกิดขึ้นครั้งแรกในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ณ ประเทศเยอรมัน ส่วนการวิวัฒนาการของการขนส่งทางรถไฟในประเทศไทยนั้นได้เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อสมเด็จพระนางเจ้าวิคตอเรียแห่งสหราชอาณาจักรได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้นาย Harry Smith Park ซึ่งเป็นกงสุลเมืองเชียงใหม่ เป็นราชทูตนำเครื่องราชบรรณาการมาถวายพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2398 โดยมีรถไฟจำลองย่อส่วนมาจากของจริงประกอบด้วยรถจักรไอน้ำและรถพ่วง ครบเหมือนกับขบวนรถไฟที่ใช้บนเกาะอังกฤษ แต่กิจการรถไฟของไทยเริ่มต้นอย่างจริงจังเมื่อสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งต่อมาก็พัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

ในปัจจุบันนี้การขนส่งทางรถไฟมีบทบาทสำคัญอย่างมากต่อเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งกระบวนการและระบบการขนส่งสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือการขนส่งสินค้าจะทำหน้าที่ในการนำพาสินค้าหรือผลิตภัณฑ์จากที่หนึ่ง ไปสู่อีกที่หนึ่ง ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ระหว่างพื้นที่ โดยระบบการขนส่งสินค้าที่ดีมีประสิทธิภาพและสะดวกรวดเร็ว จะส่งผลให้ปริมาณการแลกเปลี่ยนสินค้ามีปริมาณสูงส่งผลดีต่อเศรษฐกิจทำให้เศรษฐกิจเกิดการขยายตัว

ในประเทศไทยสามารถจำแนกระบบการขนส่งออกได้เป็น 4 ระบบ คือ ระบบการขนส่งสินค้าทางบก ระบบการขนส่งสินค้าทางอากาศ ระบบการขนส่งสินค้าทางน้ำ และระบบการขนส่งสินค้าทางท่อ โดยที่ระบบการขนส่งสินค้าทางบกถือเป็นระบบหลักในการขนส่งสินค้าภายในประเทศ สำหรับระบบการขนส่งสินค้าทางบกประกอบด้วยรูปแบบการขนส่ง 2 รูปแบบ คือ รูปแบบการขนส่งสินค้าโดยรถบรรทุก และรูปแบบการขนส่งสินค้าด้วยรถไฟ โดยที่สัดส่วนการขนส่งสินค้าทางรถบรรทุกจะมีสัดส่วนการขนส่งมากกว่าทางรถไฟ เพราะที่ผ่านมามีประเทศไทยเน้นการพัฒนาการโครงข่ายการเดินทางรถยนต์มากกว่าการเดินทางทางรถไฟ การขนส่งทางรถไฟมีลักษณะได้เปรียบกว่าการขนส่งทางถนนในด้านการประหยัดพลังงาน ความปลอดภัย การรักษาสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบันรัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการขนส่งสินค้าทางรถไฟมากขึ้น ดูได้จาก แผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศในปัจจุบัน ที่ได้มีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาระบบรถไฟ ของไทยให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อที่จะทำให้สามารถรองรับการขยายตัวของ เศรษฐกิจของประเทศในอนาคตได้

การให้บริการการขนส่งสินค้าตู้คอนเทนเนอร์ทางรถไฟมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนา และการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ทางรถไฟใน เส้นทางระหว่าง ICD ลาดกระบังและท่าเรือแหลมฉบัง มีปริมาณการขนส่งมากที่สุดซึ่งดูได้จาก จำนวนปริมาณความถี่การเดินรถจำนวนเที่ยวต่อวันคือประมาณ 26 เที่ยวต่อวัน ซึ่งในการให้บริการ เดินรถนั้นจะเป็นการให้บริการตามตารางเวลาอาจจะทำให้เกิดการเสียเวลาบ้างในกรณีที่ต้องรอให้ รถไฟขบวนอื่นเดินรถก่อน ซึ่งตรงจุดนี้เองที่จะทำให้ผู้ใช้บริการหันไปใช้บริการการขนส่งรูปแบบ อื่น เช่น การขนส่งทางรถบรรทุก หรือรถฟ่วงต่าง ๆ แทนทำให้การรถไฟต้องเสียส่วนแบ่งทาง การตลาดตรงจุดนี้ไป

ในการดำเนินการการขนส่งในเส้นทางระหว่าง ICD ลาดกระบังและท่าเรือแหลมฉบัง นั้นในปัจจุบันนี้การให้บริการการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์มีปริมาณการขนส่งที่ไม่เพียงพอกับ ปริมาณความต้องการของผู้ใช้บริการ ทั้งในเรื่องของจำนวนเที่ยวของการเดินรถ และปริมาณ ความสามารถ (Capacity) ที่การรถไฟฯ สามารถให้บริการขนส่งได้ เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณ ความต้องการในการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ของผู้ใช้บริการในเส้นทางนี้ที่มีความต้องการใน การขนส่งที่มากกว่า

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยในเรื่อง “การศึกษาประสิทธิภาพการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ ทางรถไฟระหว่าง ICD ลาดกระบังและท่าเรือแหลมฉบัง” เพื่อที่จะศึกษาถึงการดำเนินงานของ การรถไฟฯ ในปัจจุบันทั้งในเรื่องของข้อบกพร่องและรวมถึงการปรับปรุงแก้ไขในส่วนต่าง ๆ ของการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ทางรถไฟเช่น เรื่องของตารางเวลาเดินรถให้สามารถรองรับกับ ความต้องการของผู้ใช้บริการในอนาคตได้ จำนวนรถและจำนวนแคร่ที่ใช้ในการขนส่ง ความต้องการของผู้ใช้บริการในปัจจุบันและอนาคต รวมถึงการเสนอข้อเสนอนี้ต่าง ๆ ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ทางรถไฟของไทย

การศึกษาในครั้งนี้ก็เพื่อที่จะทำให้เกิดการพัฒนาระบบการขนส่งทางรถไฟ และเพิ่ม ประสิทธิภาพในการขนส่งสินค้าทางรถไฟให้สามารถรองรับต่อความต้องการของผู้ใช้บริการทั้งใน ปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งในการศึกษาวิจัยก็เพื่อที่จะทำให้เกิดความพร้อมเพื่อรองรับการขยายตัว ของท่าเรือแหลมฉบังและการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศในอนาคตอันใกล้ ซึ่งในงานวิจัย

เล่มนี้จะทำการศึกษาเฉพาะพื้นที่คือ ระหว่าง ICD ลาดกระบังและท่าเรือแหลมฉบังเพราะเป็นเส้นทางที่มีการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์มากที่สุดเมื่อเทียบกับเส้นทางอื่น ๆ ของประเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินงานการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ทางรถไฟในเส้นทางระหว่าง ICD ลาดกระบังและท่าเรือแหลมฉบังในปัจจุบัน รวมทั้งเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงระดับการให้บริการของการรถไฟ ฯ ในปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาเพื่อที่จะทำให้การรถไฟมีรายได้เพิ่มขึ้นในกรณีที่มีความถี่ในการขนส่งมากขึ้นโดยการให้บริการที่ตอบสนองกับความต้องการของลูกค้า
2. เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาให้ถูกทางและทำให้เกิดประสิทธิภาพในการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ทางรถไฟ เพื่อรองรับการเติบโตของสินค้าในอนาคต
3. เป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ศึกษาปริมาณการให้บริการการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์และปริมาณความต้องการในการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ทางรถไฟ เส้นทางระหว่าง ICD ลาดกระบังและท่าเรือแหลมฉบัง

แหล่งที่มาของข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์จะเป็นการเก็บข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลที่เป็นทุติยภูมิที่สอบถามและรวบรวมจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ทางรถไฟ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดเที่ยวการให้บริการเดินรถ ข้อมูลของปริมาณความต้องการในการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ของผู้ใช้บริการ ฯลฯ
2. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ทางรถไฟในเส้นทางระหว่าง ICD ลาดกระบังและท่าเรือแหลมฉบัง ได้แก่ ปริมาณการขนส่งสินค้าคอนเทนเนอร์ อัตราการเกิดอุบัติเหตุ ตารางเวลาการเดินรถ ฯลฯ

คำนิยามหรือคำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

“ICD” (Inland Container Depot) หมายถึง สถานีบรรจุและแยกสินค้ากล่อง

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University